

*До Спеціалізованої вченої ради К 26.503.01
Науково-дослідного інституту публічного права
03035, м. Київ, вул. Георгія Кірти, 2 А*

ВІДГУК

**офіційного опонента кандидата юридичних наук
Оксінь Віталія Юрійовича**

на дисертацію Шевченко Олени Ігорівни

**«Адміністративно-правовий статус слідчого в Україні», поданої до
захисту в спеціалізовану вчену раду К 26.503.01 у Науково-
дослідному інституті публічного права на здобуття наукового
ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07. –
адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне
право**

Відгук складено на підставі вивчення рукопису дисертації Шевченко О.І., її автореферату, а також опублікованих здобувачем праць за темою дисертації.

Актуальність теми дисертаційного дослідження. Тема дисертаційної роботи Шевченко Олени Ігорівни «Адміністративно-правовий статус слідчого в Україні» відрізняється актуальністю, що пов'язано, в першу чергу з тим, що статус слідчого має подвійну природу, так як він, з одного боку, виступає посадовою особою відповідного правоохоронного органу, де є слідчі підрозділи, а з другого – учасником процесуального провадження.

Ми вважаємо беззаперечним твердження про те, що слідчий є одним з центральних суб'єктів на стадії досудового розслідування, від його дій багато в чому залежить подальше вирішення справи в суді, а тому чітке визначення статусу слідчого під час провадження досудового слідства є запорукою успішного вирішення справи, притягнення винних осіб до відповідальності та відшкодування в повному обсязі збитків, завданих конкретними правопорушеннями.

Позитивно оцінюючи актуальність дослідження Шевченко О.І., необхідно також відзначити, що тема дисертації відповідає Переліку пріоритетних напрямів наукового забезпечення діяльності органів внутрішніх справ України на період 2015 – 2019 років, затвердженого Наказом Міністерства внутрішніх справ України від 16.03.2015 р. №275.

Отже, слід констатувати, що дисертаційне дослідження Шевченко Олени Ігорівни має комплексний характер і вирізняється достатнім рівнем наукових узагальнень, а обрана автором тема є актуальною з

огляду на потреби як адміністративно-правової науки, так і в практичній площині, так як це дозволить систематизувати статус слідчого, закріпити права та обов'язки, а також процесуальні та соціальні гарантії його діяльності, що позитивно вплине на діяльність органів досудового слідства в цілому.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, які сформульовані у дисертації, їх достовірність, новизна. Достовірність та теоретична обґрунтованість наукових положень висновків та рекомендацій, які сформульовані в дисертаційному дослідженні забезпечена в першу чергу достатнім обсягом теоретичного та практичного матеріалу, що був опрацьований автором під час підготовки та написання дисертаційного дослідження, а також застосуванням широкого спектру загальнонаукових та спеціальних методів дослідження для отримання пропозицій та висновків.

Вважаємо, що використання методу структурно-функціонального аналізу, який дозволив визначити систему органів досудового розслідування України, структуру та особливості їх адміністративно-правового статусу, визначити їх цілі, завдання, функції та роль є важливим науковим досягненням у роботі. Також автором було використано методи аналізу і синтезу та логіко-семантичний, які дозволили виокремити основні складові адміністративно-правового статусу слідчих із системи органів досудового розслідування в Україні. Доцільним є і використання автором системного методу – для здійснення комплексного аналізу інститутів аналізу адміністративно-правового статусу, формально-догматичного – для з'ясування змісту нормативних актів; аналітичного – при аналізі національного і зарубіжного законодавства, статистичного – для проведення і обробки власного соціологічного опитування. Методи правого прогнозування, юридичної техніки та правотворчості дозволили сформулювати зміни і доповнення до діючого законодавства, що свідчить про практичне спрямування дисертаційного дослідження.

Обґрунтованість висновків та рекомендацій дисертаційної роботи підтверджується наявністю актів впровадження результатів дослідження у наукову діяльність Науково-дослідного інституту публічного права, а також у правозастосовну діяльність Слідчого управління Головного управління Національної поліції в Херсонській області.

Результати дисертаційного дослідження можуть бути корисними як для науковців, так і для практичних працівників, а також знайти своє відображення у правотворчості – щодо вдосконалення чинного законодавства у сфері адміністративно-правового статусу слідчого в Україні.

Достовірність та теоретична обґрунтованість наукових положень висновків та рекомендацій, сформульованих автором у роботі забезпечується їх відповідністю поставленій меті та визначеним завданням дослідження, а також логікою викладеного матеріалу. Структура дисертаційної роботи побудована вдало та дозволила автору у достатній мірі розкрити предмет дисертаційного дослідження.

Роботі притаманна наукова новизна, порушено ряд неосвітлених вітчизняною адміністративною наукою проблем, вирішення яких дозволить врегулювати статус слідчого, позитивно вплинути на якість досудового слідства, та як наслідок – сприятиме укріпленню законності, зміцненню авторитету органів досудового слідства та судової системи держави в цілому.

Досить змістовним є твердження автора, щодо визначальної ролі і місця слідчого в органах досудового розслідування, які нерозривно пов'язані між собою адміністративно й процесуально, так як слідчий є єдиним суб'єктом який має владну компетенцію здійснювати розслідування кримінальних проваджень, а орган досудового розслідування зобов'язаний здійснювати підбір, призначення, навчання та забезпечувати його усім необхідним (організаційно, матеріально, методично, безпеково, соціально та ін.) для ефективної роботи.

Позитивною рисою роботи є розкриття юридичної природи адміністративно-правового статусу слідчого в Україні, яка пронизана чисельними вертикальними і горизонтальними зв'язками. При цьому автор доводить що спеціально профілюючими управлінськими зв'язками слідчий пов'язаний саме із судовою гілкою влади, адже, під час досудового розслідування слідчий: 1) самостійно приймає процесуальні рішення; 2) крім випадків, коли законом передбачено винесення рішення: а) слідчого судді (суду); б) або надається згода прокурора; в) керівника органу досудового розслідування. Стосовно організаційно-правової взаємодії слідчих з відповідними слідчими органами, які в цілому виконують виконавчі функції, то автор звертає увагу на те, що їх не слід характеризувати як класичні «влада-підпорядкування», а більш доцільно визначати, як адміністративне забезпечення слідчих усім необхідним для здійснення досудового розслідування – адміністративно-сервісними.

Логічним та обґрунтованим видається висновок автора про роль і місце слідчого в системі органів досудового розслідування. При цьому здобувач виділяє характерні особливості слідчих, такі як: 1) слідчі є повністю процесуально незалежними (самостійно приймає процесуальні рішення), крім випадків, коли законом передбачено згоду керівника органу досудового розслідування, одночасно він зобов'язаний виконувати (контролювати виконання) окремих доручень слідчого; 2) слідчий пов'язаний чисельними адміністративними зв'язками із

органом досудового розслідування в якому він проходить службу (працює); а) в умовах сьогодення легалізація юристів у якості слідчих здійснюється виключно через державний орган, до якого входить орган досудового розслідування. Іншими словами підстави і порядок виникнення загального адміністративно-правового статусу слідчого є таким же, як і для інших посадових осіб державного органу до якого входить орган досудового розслідування; б) орган досудового розслідування, який наняв (уклав контракт) із слідчим зобов'язаний забезпечувати його усім необхідним для належного виконання слідчої діяльності (робочим місцем, зарплатою, технічними засобами, транспортом); в) орган досудового розслідування зобов'язаний здійснювати безкоштовне професійне навчання, перепідготовку слідчих, забезпечити їх відповідною методичною літературою та можливістю проходження стажування; г) орган досудового розслідування зобов'язаний захищати слідчих від тиску кримінальних елементів, державних високопосадовців, місцевих псевдо еліт, здійснювати належне соціальне забезпечення та умови для отримання достойної пенсії; г) орган досудового розслідування має проводити виховні заходи зі слідчими, вимагати дотримання ними трудової дисципліни, правил етичної поведінки, своєчасної подачі електронних декларацій тощо, та застосовувати до порушників заходи дисциплінарного впливу.

Вдалою, на нашу думку, є твердження автора про те, що притягнення до спеціальної дисциплінарної відповідальності слідчих їх керівниками, які є представниками органів виконавчої влади має здійснюватися виключно за погодженням із відповідним прокурором, який здійснює процесуальний нагляд за діяльністю органу досудового розслідування. Також заслуговує на увагу пропозиція автора у сфері адміністративно-деліктного права, яка стосується доповнення КУпАП ст. 185-8 частиною 3, яка має розширити адміністративну відповідальність щодо випадків невиконання посадовою особою законних вимог прокурора щодо забезпечення належної професійно діяльності слідчого.

Визначаючи **наукову новизну** рецензованої роботи, слід вказати, що вона ґрунтується на сформульованих її автором оригінальних положеннях, висновках та пропозиціях, а також переосмислених та доопрацьованих міркуваннях інших вчених. Зокрема:

вперше розкрито зміст адміністративно-правового статусу слідчого в Україні, як представника судової гілки влади, що здійснює досудове розслідування кримінальних проваджень, є незалежним у своїй процесуальній діяльності, або погоджує рішення із суддею (судом), в якому адміністративні взаємозв'язки із органами досудового розслідування, що виконують виконавчі функції визначені, як

адміністративно-сервісні, коли вони зобов'язані забезпечувати слідчих усім необхідним для ефективного якісного здійснення досудового розслідування;

вперше запропоновано адміністративно захистити слідчих, як посадових осіб, які виконують судові функції від їх керівників, що належать до органів виконавчої влади, адміністративною прокурорською превенцією (погодження з прокурором) при притягнення слідчих до дисциплінарної відповідальності;

удосконалено наукове положення, щодо визначальної ролі і місця слідчого в органах досудового розслідування, які нерозривно пов'язані між собою адміністративно й процесуально, так як слідчий є єдиним суб'єктом який має владну компетенцію здійснювати розслідування кримінальних проваджень, а орган досудового розслідування зобов'язаний здійснювати підбір, призначення, навчання та забезпечувати його усім необхідним (організаційно, матеріально, методично, безпеково, соціально та ін.) для ефективної роботи;

удосконалено адміністративні обов'язки слідчого в Україні, як сукупності зобов'язань слідчих перед своїми керівниками, відповідними прокурорами, судьями та іншими особами в процесі виконання своїм професійних завдань, які встановлені на основі норм адміністративного права у сфері внутрішньо-організаційної діяльності органів досудового розслідування;

удосконалено гарантії незалежності та адміністративної відповідальності слідчого в Україні, як системи організаційно-правових, безпекових, фінансових та соціальних юридичних умов та засобів, які забезпечуються спеціальною публічною адміністрацією слідчих щоб вони мали фактичну можливість якісно і своєчасно здійснювати досудове розслідування, а також розкриттю заходів адміністративного й дисциплінарного примусу, які можуть засовуватися щодо слідчих у виключних випадках, коли грубо порушуються права приватних осіб, здійснюються корупційні діяння, або/та не виконуються законні вимоги прокурорів.

Повнота викладу основних результатів дисертації в наукових фахових виданнях. Перелік наукових праць, що опубліковані здобувачем та аналіз їх змісту свідчить про те, що наукові результати, висновки та рекомендації дисертаційного дослідження достатньо повно викладені у вітчизняних та закордонних наукових фахових виданнях, пройшли апробацію на науково-практичних конференціях.

Значущість для науки і практики результатів дослідження полягає у тому, що воно має комплексний характер, тобто не лише збагачує теорію адміністративного права України, формує положення щодо вдосконалення адміністративно-правового статусу слідчого, а і наводить та обґрунтовує гарантії процесуальної незалежності та недоторканності слідчих, а також

гарантії їх соціального захисту в практичній площині, що додатково має бути корисним у процесі реформування всієї системи досудового слідства в аспекті підвищення рівня захисту та престижності професії слідчого.

Оформлення дисертації. Дисертація Шевченко О.І. оформлена згідно з нормативними вимогами і стандартами, які передбачені для такого виду досліджень. Робота написана державною мовою з дотриманням наукового стилю, що оптимально поєднує складові представленого дослідження. Положення, висновки та пропозиції, що містяться в науковій праці, характеризуються завершеністю, аргументованістю та послідовністю. Після ознайомлення із матеріалами дисертаційного дослідження та авторефератом дисертації можемо зазначити, що автореферат дисертації відображає зміст основних положень дисертації.

1. У дослідженні визначено, що сутністю адміністративних прав слідчого є те, що органи виконавчої влади (як правило це прямі керівники слідчого) мають забезпечити його усім необхідним для якісного і ефективного розслідування кримінальних проваджень. В цьому і полягає основна особливість слідчого, що його адміністративні права, має забезпечувати орган досудового розслідування в якому він працює та посадові особи яким він адміністративно підпорядкований по службі. Однак, керівники слідчих підрозділів не є розпорядниками коштів, як *приклад*, в органах Національної поліції такими розпорядниками є керівники органу дізнання. Дисертанткою не звернуто цьому питанню особливої уваги та не пропонуються заходи, яким чином керівник слідства має взаємодіяти з керівником дізнання, щоб забезпечити слідчого всім необхідним для роботи.

2. У підрозділі 2.3. «Гарантії незалежності та адміністративної відповідальності слідчого в Україні» здобувачка розглядає як належний правовий захист слідчих від кримінальних елементів, можновладців державного і місцевого рівнів, а також посадових осіб, яким вони прямо підпорядковані по службі, так як формально знаходяться на утриманні органів виконавчої влади. Однак, це питання слід було висвітлити більш широко та провести аналіз діючого законодавства при цьому висвітливши і негативні моменти та надати пропозиції щодо покращення у цій сфері.

3. У підрозділі 3.2. дисертаційної роботи автор акцентує увагу на тому, що в умовах реформування правоохоронної системи, у тому числі органів досудового розслідування дуже гостро стоїть питання удосконалення адміністративно-правового статусу слідчого. Оскільки вказане питання є проблемним і дискусійним, про що окрема свідчать

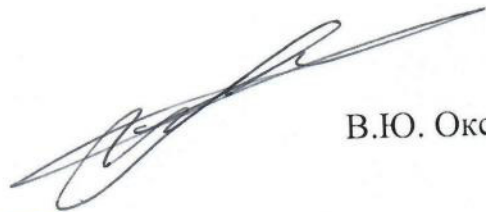
численні проекти законів, як ті що були подані раніше (наприклад, Проект Закону України «Про статус слідчих» № 3120-IV від 17.11.2005 р.) або останній Проект Закону «Про систему досудового слідства України та статус слідчих» № 1187 від 02.12.2014, який опрацьовується в Комітеті з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності. Хотілося б почути думку автора щодо цих проектів та додатково обґрунтувати проблеми статусу слідчих, враховуючи їх різну відомчу належність (слідчі органів внутрішніх справ України, прокуратури, Служби безпеки України тощо).

ВИСНОВОК

Все вищезазначене дає підстави вважати, що дисертаційне дослідження Шевченко Олени Ігорівни на тему: «Адміністративно-правовий статус слідчого в Україні», відповідає науковій спеціальності 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право, є актуальним, самостійним, завершеним, комплексним дослідженням теоретичного і прикладного характеру, що характеризується єдністю змісту і свідчить про особистий внесок автора в розвиток теорії адміністративного права, відповідає всім вимогам пунктів 9, 11 і 12 Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24.07.2013 р., а її автор – Шевченко Олена Ігорівна на основі публічного захисту заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата юридичних наук зі спеціальності 12.00.07. – адміністративне право і процес; фінансове право, інформаційне право.

Офіційний опонент:

радник Генерального директора
концерн «Військесетменеджмент»,
кандидат юридичних наук

В.Ю. Оксін

Від імені В.Ю. Оксін
В.Ю. Оксін
Генерального директора
концерн «Військесетменеджмент»

